

Особливості формування і реалізації зовнішньоекономічної політики України та Польщі

*Роботу виконано на кафедрі міжнародних
економічних відносин ВНУ ім. Лесі Українки*

У статті проаналізовано тенденції розвитку й реалізації нових напрямів, форм та засобів зовнішньоекономічної стратегії співпраці України та Польщі. Здійснено аналіз дій держав щодо підтримки вектора у розвитку зовнішньої політики, звернено увагу на ключові завдання України в галузі зовнішньоекономічної політики стосовно Польщі.

Ключові слова: зовнішньоекономічна політика, зовнішньоекономічна діяльність, тенденції, торговельні партнери, транскордонне співробітництво.

Поліщук Юлія. Особенности формирования и реализации внешнеэкономической политики Украины и Польши. В статье проанализированы тенденции развития и реализации новых направлений, форм и средств внешнеэкономической стратегии сотрудничества Украины и Польши. Осуществлен анализ действий государств по поддержке вектора в развитии внешней политики, обращено внимание на ключевые задачи Украины в области внешнеэкономической политики по отношению к Польше.

Ключевые слова: внешнеэкономическая политика, внешнеэкономическая деятельность, тенденции, торговые партнеры, трансграничное сотрудничество.

Polishchuk Yulia. Features of the Formation and Implementation of Foreign Policy of Ukraine and Poland. The article analyzes trends in development and implementation of new directions and forms of foreign economic strategy of cooperation between Ukraine and Poland. The analysis of the actions of nations in support of the vector in the development of foreign policy, drawn attention to the key tasks of Ukraine in the field of foreign policy towards Poland.

Key words: foreign policy, foreign trade, trend, trading partners, cross-border cooperation.

Постановка наукової проблеми та її значення. У зовнішньоекономічній політиці розбудова зв'язків України з Польщею має чи не найважливіше значення. Такий тісний зв'язок зумовлений не лише спільною історією, а й тісною співпрацею та визначенням спільних економічних та політико-стратегічних інтересів, активним співробітництвом у всіх сферах життя. Під час президентства Л. Валенсі, Л. Качинського, О. Квасневського було зроблено чимало для просування України на Захід та відбувалася активна підтримка у напрямі інтеграції до Європи.

На нинішньому етапі взаємовідносин важливо визначити механізми поглиблення українсько-польського стратегічного партнерства та надати йому більшої змістовності й динамізму, чітко окреслити тенденції та проблеми розвитку українсько-польських відносин. Актуальним також є визначення політичної значимості для України ролі й місця Польщі в основних інституціях європейського простору з погляду захисту і зміцнення становища України.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Зважаючи на значущість українсько-польських відносин, вони привертають значну увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема, К. Реймана, А. Кінаха, А. Коридона, Б. Костюка, О. Михальського.

Мета статті – дослідити особливості формування і реалізації зовнішньоекономічної політики України й Польщі. **Завдання:** проаналізувати розвиток зовнішньоекономічних відносин України та Польщі, визначити нові напрями, форми, засоби та етапи реалізації зовнішньоекономічної стратегії між державами.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Вагоме місце у розвитку зовнішньоекономічної діяльності незалежної України займає розбудова зв'язків із Республікою Польща. Це можна пояснити кількома причинами: по-перше, багатовіковою історичною обумовленістю українсько-польських відносин; по-друге,

територіальною близькістю; по-третє, спільними культурними зв'язками; по-четверте, спільністю політико-стратегічних інтересів.

Розвиток відносин України та Польщі має досить неоднозначну динаміку. Першим підготовчим кроком для розвитку польсько-української співпраці стало підписання «Декларації про принципи та основні напрямки розвитку українсько-польських відносин» (1990 р.) та «Договору між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво» (1992 р.). Польща стала однією з перших держав, яка 2 грудня 1991 р. офіційно визнала державну незалежність України, а 4 січня було встановлено дипломатичні відносини між двома державами. Обидві держави в нових геополітичних реаліях прагнули до відносин приязного та взаємовигідного характеру. Саме на цьому етапі заклалися передумови для подальшого конструктивного розвитку українсько-польських відносин, які в подальшому дали змогу вийти на новий рівень порозуміння та стратегічного партнерства [1].

Наступним важливим етапом у формуванні нової системи двостороннього співробітництва став перший офіційний візит Президента України Л. Кравчука до Республіки Польща у травні 1992 р. Він започаткував традицію українсько-польських зустрічей на найвищому рівні. Офіційний візит в Україну Президента Польщі Л. Валенси 24–25 травня 1993 р. став ще одним важливим кроком у поглибленні цих відносин, в результаті якого був створений Консультаційний комітет Президента України та Президента Республіки Польща, що має на меті покращити та координувати дії у галузі транскордонного співробітництва.

Аналізуючи українсько-польські відносини в період правління Л. Кучми та О. Квасневського, можна зазначити, що на той час було підписано багато договорів між двома сторонами, які сприяли встановленню більш дружніх відносин. Дуже вагомою подією стало приєднання Польщі до Європейського Союзу (ЄС) 1 травня 2004 р. На цьому етапі Польща фактично взяла на себе відповідальність за просування України до членства НАТО і ЄС. Саме вона підтримувала Україну в найскладніший період її політичної ізоляції на світовій арені. 2004 рік був проголошений Роком Польщі в Україні і проходив під таким гаслом: «Україна–Польща разом в Європі!».

Розвиток добросусідських відносин був важливим напрямом політичної, зовнішньоекономічної, культурної діяльності президентів В. Ющенко та Л. Качинського. Протягом 2005 р. Україна отримала статус «спеціального сусіда» ЄС, скасувала візовий режим для громадян ЄС, отримала право відповіді на зовнішньополітичні заяви Євросоюзу та набула статусу країни з ринковою економікою.

Перед теперішніми Президентами України та Польщі стоїть завдання повернути ті тісні взаємини, які склалися попередньо. 30 серпня 2011 р. візит В. Януковича до Польщі мав дуже важливе значення для України, зважаючи на подальше поглиблення польсько-українських відносин у контексті євроінтеграції України [2].

Аналізуючи зовнішньоекономічну співпрацю України й Польщі нині, можна виділити ключові напрями реформування та розширення економічних контактів між Україною та Польщею, інвестиційну співпрацю, підтримку й допомогу Польщі у питаннях інтеграції України в європейську спільноту та скасування для українців візового режиму з країнами ЄС. Двостороння співпраця розвивається на рівні транскордонного співробітництва, регіональних проектів тощо. Щодо перспектив економічної співпраці, варто зазначити безперечні здобутки Польщі хоча б тому, що Польща в 2009 р., коли у всій Європі спостерігався процес падіння економіки, продемонструвала зростання своєї економіки на рівні 2,4 % (це був кращий показник по ЄС).

Україна та Польща є найбільшими торговельними партнерами серед країн Центральної та Східної Європи. За офіційними даними Держкомстату України за січень–липень 2011 р., український експорт товарів до Польщі склав 1157,3 млн дол. США, що на 97,7 % більше відповідних показників 2010 р. Рівень польського імпорту до України – 1131,5 млн дол. США, що

порівняно з аналогічним показником 2010 р. збільшився на 22 %. Уперше за останнє десятиріччя досягнуте *позитивне сальдо у зовнішній торгівлі з РП* – за результатами січня–травня 2011 року воно склало 25,8 млн дол. США [3].

Слід зазначити, що суб'єкти місцевого самоврядування обох країн мають розвинену мережу контрактів на міжрегіональному рівні, які закріплені партнерськими угодами про співпрацю. Найбільші закордонні інвестиції Польща має саме в Україні. Українські інвестиції також мають значну частку і становлять 1,2 млрд доларів. В Україні зареєстровано понад 1 тис. польських фірм із польським або змішаним капіталом. Вагомість курсу на євроінтеграцію України, безперечно, знакового у розвитку двосторонньої співпраці, зростає за період польського головування в Європейському Союзі 2011 р. [2].

Одне з основних завдань співпраці – розбудова транскордонної інфраструктури. Варто зазначити, що на українсько-польському кордоні діє понад 12 пунктів пропуску. Особливу увагу слід приділити енергетичним проектам, що стосуються створення газового консорціуму. Для ефективної співпраці потрібно позбутися поверхневості й асиметричності як у торговельно-економічній і науково-технічній сфері, так і в політичному співробітництві на всіх рівнях між Україною та Республікою Польща.

Значний вплив на економічне життя обох країн має територія, яка безпосередньо межує з державним кордоном, утворюючи співзалежні явища кооперації та конкуренції в транскордонній системі. Можна стверджувати, що вирішальний вплив на характер й інтенсивність співпраці має суспільно-економічна дійсність як польських воєводств, так і регіонів з іншого боку кордону.

У польсько-українській співпраці можна виділити такі особливості:

- поступове зміцнення в політиці влади України політичного напрямку, який скерований на сильнішу, ніж досі, інтеграцію з західними структурами (ЄС) або принаймні збереження певної рівноваги між західною і східною (російською) орієнтацією;
- відмінна структура промисловості польського й українського прикордоння, домінують різні типи виробництва (наприклад, мінеральні добрива – у Польщі, а паперова галузь – в Україні);
- добре розвинута й динамічна співпраця між чисельними академічними осередками з польського й українського боку кордону (зокрема між Любліном, Жешувом, Львовом, Луцьком і Ужгородом);
- багаті та різноманітні фізико-географічні ресурси, які містяться по обидва боки кордону, що вимагає власне узгоджених, навіть спільних захисних дій, дають можливість спільного туристичного господарювання (зокрема Карпати, Полісся та Розточчя);
- траса багатьох понаднаціональних автодорожніх шляхів, суттєвих у масштабі не тільки польсько-українських відносин, а також в загальноєвропейських;
- численні залізничні сполучення, які з'єднують Краків і Жешув зі Львовом, Люблін зі Львовом і Києвом, металургійну широку лінію разом з інфраструктурою в Замості і Грубешові (Linia Hutniczo-Szerokotorowa-LHS);
- багаті на усій території прикордоння пам'ятки матеріальної культури, які з кожного боку кордону належать до національної спадщини;
- активна участь польських інвесторів з українського боку кордону, яка триває з кінця 90-х років, зокрема, на території спеціальної економічної зони (Ужгород, Закарпатська область);
- сприятливий політичний клімат для розвитку співпраці [4].

Засвоєння в Україні європейських стандартів, добробут країни, демократія та державний лад зміцнять європейську безпеку, а це є ключовим інтересом для Польщі.

Проте на сьогодні в Польщі існує неоднозначне ставлення до визначення орієнтирів зовнішньої політики. Ця країна пішла шляхом європейської інтеграції, що зумовило її стрімкий економічний підйом після нетривалого періоду «стартового спаду», а в подальшому привело до членства в ЄС. Україна натомість спиралася на застарілу механічну парадигму й залишилася в полоні притаманного соціалістичного експериментування. Як наслідок, донині наша країна шукає стратегічні вектори та основні пріоритети своєї зовнішньоекономічної політики [4].

Висновки. Отже, тенденція недовіри та незацікавленості Польщі в підтримці України посилюється. Випробовування українсько-польських відносин відбувається в умовах поглиблення конкуренції між країнами ЦСЄ в процесі зближення із Заходом. Це знаходить вияв у таких сферах, як залучення західних інвестицій в національну економіку, виконання вимог ЄС щодо майбутнього членства, боротьба за ринки збуту.

Головне завдання українсько-польських відносин – визначити нові напрями, форми, засоби та етапи реалізації зовнішньоекономічної стратегії.

Список використаної літератури

1. Кінах А. Скористайся сприятливим моментом. Нові підходи до українсько-польського співробітництва / А. Кінах // День. – 2010. – № 159. – 7 верес.
2. Рейман К. Бар'єри та можливості розвитку транскордонної співпраці між Польщею і Україною / Кшиштоф Рейман // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 2. – С. 27–31.
3. Коридан А. Україна-Польща: сучасний стан і перспективи узгодження зовнішньополітичних орієнтирів / А. Коридан // Історія України. – 2012. – № 13–14. – С. 3–10.
4. Михальський О. Українсько-польські відносини: тенденції, політичні проблеми та пошуки консенсусу / О. Михальський // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2010. – № 88. – С. 252–255.